

ՀՀ ԳԱԱ ԱՐՏԱՍԱՐՄԱՆՅԱՆ ԱՆՂԱՄՆԵՐԻ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱՐԱՆ

Ներկայացնում է ՀՀ ԳԱԱ սիյուռքի բաժինը

Մաթեմատիկոս, պրոֆեսոր, ՀՀ ԳԱԱ արտասահմանյան անդամ Վիկտոր Փամբուկյանը (Բամպուքճեան) ծնվել է 1959 թ. օգոստոսի 12-ին Ռումինիայում, Կռուշտատ (Բրաշով) քաղաքում: Հաճախել է գերմանական դպրոց: Փամբուկյանի մայրը՝ Սոնան անգլերեն լեզվի մասնագետ էր, մինչև մահը ժամանակ փայլուն տիրապետում էր գերմաներենին, տանը երեխաների հետ խոսում էր գերմաներենով, որպեսզի դպրոցում դժվարություններ չունենային:

Վիկտոր Փամբուկյանի հայրը՝ Գրիգոր Փամբուկյանը՝ 1915 թ. Ադանայից մազապուրծ եղածների շարքում էր: Հետագայում ստանալով լավ կրթություն՝ մասնագիտացել էր բժշկության ոլորտում, պրոֆեսոր էր: Իր կատարած աշխատանքների համար 1978 թ. Վազգեն Վեհափառից ստացել էր Ներսես Շնորհալի կոչում:

Յոթերորդ դասարանում Վիկտորը ակնհայտորեն մեծ հետաքրքրություն ուներ մաթեմատիկայի նկատմամբ, թեև մտածում էր, թե հոր նման բժիշկ պետք է դառնա: Մաթեմատիկայի մեջ Փամբուկյանին դուր էր գալիս ազատությունը: Նա կարծում էր, որ կարող է աշխարհից

մաթեմատիկայի պատմություն և փիլիսոփայություն առարկաներ: Այսօր Փամբուկյանը Արիզոնայի պետական համալսարանի մաթեմատիկայի և բնական գիտությունների դպրոցում դասավանդում է հանրահաշիվ, մաթեմատիկա, երկրաչափություն, թվերի տեսություն և այլն:

Վ. Փամբուկյանը 120-ից ավելի հոդվածների հեղինակ է և մի շարք գրքերում ունի բաժիններ:

1999 թ. Փամբուկյանը սկսել է համագործակցել Հայ բարեգործական ընդհանուր միության հետ, որն ուներ «Մասնագիտական փորձառությունը Հայաստանում» ծրագիր: Այդ շրջանակներում էլ 2 ամիս մնացել է Հայաստանում և իր գիտելիքներով կիսվել ոլորտի մասնագետների և ուսանողների հետ: Այդ ընթացքում Վիկտոր Փամբուկյանն ու նրա ընկերները որոշեցին կարևորել մաթեմատիկայի տեղն ու դերը երիտասարդների համար: 2001 թ. ստեղծեցին միլ Արթինի անվան երիտասարդ գիտնականների ամենամյա մրցանակը, որը տրվում է Հայաստանի երիտասարդ այն մաթեմատիկոսներին, ովքեր նշանակալի գիտական գործունեություն են ծավալել: Այդ ժամանակից ի վեր մրցանակը ստացել են 14 երիտասարդ մաթեմատիկոսներ, նրանց մեծ մասը այժմ էլ զբաղվում են մաթեմատիկայով և ոլորտի լավագույն մասնագետներից են: Թեպետ համագործակցությունը Հայաստանի մաթեմատիկական կենտրոնների հետ մինչ այժմ այնքան էլ արդյունավետ չի եղել, նա կարծում է, որ հետայսու կշտկվի: Անցած տարիների ընթացքում նա իր անձնական միջոցների հաշվին 30 հազար կտոր գիրք է նվիրել ԵՊՀ-ի գրադարանին:

Վ. Փամբուկյանը հրավիրված դասախոսությունների շարք է ունեցել Դորդմուսի համալսարանում, մասնակցել է բազմաթիվ գիտական կոնֆերանսների:

2018 թ. վեց ամսով Փամբուկյանը ժամանեց Հայաստան և զեկուցումների շարքով հանդես եկավ ԵՊՀ-ի մաթեմատիկայի ֆակուլտետի ուսանողների համար և իրականացրեց համատեղ հետազոտություններ:

Հաշվի առնելով Վիկտոր Փամբուկյանի գիտական և մանկավարժական մեծ ավանդը, ինչպես նաև մայր հայրենիքի հետ սերտ կապերը, ՀՀ գիտությունների ազգային ակադեմիան 2011 թվականին նրան ընտրել է ԳԱԱ արտասահմանյան անդամ: Վիկտոր Փամբուկյանը այսօր ևս մեծ ջանքեր է ներդնում մաթեմատիկայի զարգացման գործին և համագործակցում է Հայաստանի գիտական ինստիտուտների հետ:

*Գոհար ԻՍԿԱՆՂԱՐՅԱՆ
Պատմական գիտությունների թեկնածու,
դոցենտ, ՀՀ ԳԱԱ սիյուռքի բաժնի գիտաբարտուղար*

Վիկտոր ՓԱՄԲՈՒԿՅԱՆ

կտրվել այդպես և խորասուզվել միայն մաթեմատիկայի աշխարհում՝ հեռու մնալով հասարակությունից: Նրա որոշմանը նպաստեց նաև դպրոցի մաթեմատիկայի լավագույն ուսուցիչը՝ Շտեֆան Կլայջը: 6-րդ դասարանում Փամբուկյանը լուծեց իր առաջին խնդիրը «Մաթեմատիկական հանդես» ամսագրում, իսկ 9-րդ դասարանում արդեն արժանացավ առաջին մրցանակի, քանի որ լուծել էր «Մաթեմատիկական հանդես»-ի թե՛ դպրոցական, թե՛ օլիմպիադայի բոլոր խնդիրները: Փամբուկյանի ողջ աշխարհը դա մաթեմատիկան էր և և խնդիրների լուծումից ու ընթերցանությունից զատ նրան ոչինչ չէր հետաքրքրում:

1960-ականների կեսերին արդեն ընտանիքում քննարկում էին Միացյալ Նահանգներ տեղափոխվելու հարցը, սկայն դա հեշտ գործընթաց չէր Սոցիալիստական Ռումինիայի համար: 1978 թ. Վիկտորը ընդունվում է Բուխարեստի պետական համալսարանի մաթեմատիկայի ֆակուլտետը, որտեղ բարձր առաջադիմությամբ սովորում է չորս տարի: Ավարտելուց հետո Փամբուկյանն ընդունվեց աշխատանքի Բուխարեստից դուրս մի դպրոցում: Մինչև մահը ժամանակ նա պատրաստում էր թղթերը Միացյալ Նահանգներ մեկնելու համար: Հենց

դրա համար նրան ազատեցին աշխատանքից, քանի որ, ըստ իշխող գաղափարախոսության, նրա օրինակը կարող էր վատ ծառայել երեխաների համար: Ի դեպ, դա վերաբերվում էր բոլոր ուսուցիչներին, ովքեր որոշում էին հեռանալ երկրից: Եվ այսպես շուրջ վեց տարի Փամբուկյանը սպասեց իր թղթերին և ի վերջո 1988 թ. Փամբուկյանն ու նրա կինը ստացան Միացյալ Նահանգներ մեկնելու իրավունք:

1988 թ. Միացյալ Նահանգներում ընդունվեց մասնավոր դպրոց, որպես ֆրանսերենի և մաթեմատիկայի ուսուցիչ:

1989 թ. Վիկտորն աշխատանքի ընդունվեց Միչիգանի համալսարանի դոկտորական հետազոտություն կատարելու համար:

1993 թ. Անդրեաս Բլասի (Andreas Blass) ղեկավարությամբ Վիկտոր Փամբուկյանը պաշտպանեց «Էվկլիդեսի երկրաչափության քսոնմատիկա» թեմայով ատենախոսությունը: Հաջողությամբ պաշտպանելուց հետո Փամբուկյանը աշխատանքի ընդունվեց Միչիգանի համալսարանում: 1993 թ. աշխատանքի հրավեր ստացավ Արիզոնայի համալսարանի ինտեգրատիվ ուսումնասիրությունների ամբիոնից՝ դասավանդելու մաթեմատիկա,